

Jubilant Stane Pečar

Ob jubileju Loškega muzeja Škofja Loka se ne oziramo samo na uspešno sedemdesetletno pot te ustanove, ampak pomislimo tudi na ljudi, ki so pomagali k slovesu te osrednje kulturne ustanove v našem mestu. Med uslužbence, ki so bili v kolektivu sicer kratek čas, a so pustili za seboj vidne sledove, sodi tudi Stane Pečar. Tudi on je jubillant, lani je dopolnil osemdeseto leto življenja.

V muzeju se je zaposlil 1. aprila 1955 kot kustos za NOB in knjižničar Mestne knjižnice. Muzej je bil takrat v Puštalskem gradu; po osvoboditvi so vneti loški muzealci znova sestavili zbirke in jih postavili v tem gradu. Tu so se začele zbirke že muzeološko oblikovati, bile so že bolj smiselno in bolj pregledno razporejene ter bolje opremljene. Tudi zbirka o NOB je bila do leta 1954 sestavni del zgodovinskih zbirk, ko pa so odprli nov Dom Zveze borcev, so to zbirko prenesli tja in je zasedla vse prvo nadstropje. Stane Pečar se je posvetil predvsem raziskovanju dogodkov med narodnoosvobodilno borbo, zbiranju novih muzejskih predmetov in fotografij ter vodenju obiskovalcev po zbirki.

Loški muzej je v letu 1957 pristopil k skupinskemu raziskovanju terena, kar je bila takrat povsem nova metoda dela. Takšnega dela so se takrat lotili le še v Slovenskem etnografskem muzeju in Muzeju narodne osvoboditve LRS v Ljubljani ter v Mariboru in Celju. Ekipo je sestavljalo pet članov, Stane Pečar je bil vodja ekipe. V osemnajstih dneh so prečesali območje od Žirov preko Žirovskega vrha, Bukovega in Lavtarskega vrha, Sv. Ožbolta, Osovnika in Govejka, do Ločnice. Rezultat napornega dela je bilo lepo število zapisov iz zgodovine narodnoosvobodilne borbe, etnografije in o drugih kulturnih spomenikih, posnetih je bilo več kot tristo fotografij, narejenih okrog sto risb itd. Gradivo je izšlo v Gradivu za topografijo NOB, v dveh snopičih. Za muzejske zbirke so pridobili veliko etnografskih predmetov ter precej partizanskega tiska in arhivalij. Stane Pečar in njegova ekipa sta se že takrat zavedala, da je muzej kulturna in znanstvena ustanova, odvisna od terena, ne pa teren od muzeja. In kje je lažje najti predmete kot na terenu!

Stanetu Pečarju področje njegovega dela ni bilo tuje, saj je bil tudi udeleženec NOB, deloval je v svojem rojstnem kraju na Vrhniki (tam je bil 11. februarja 1928 rojen v dvanajstčlanski delavski družini). Oktobra 1942 se je na realni gimnaziji v Ljubljani vključil v

Stane Pečar

mladino OF, maja 1943 je postal član SKOJ na Vrhniki, od koder je šel septembra 1944 v partizane. Priključil se je Ljubljanski brigadi, a so ga domobranci po izdaji zajeli še isti mesec na Notranjskem, v skupini še dvajsetih borcev. Čas do osvoboditve je prebil v nemških zaporih in taboriščih.

Do leta 1954 je Stane Pečar služboval v JLA in organih za notranje zadeve. Po prihodu iz JLA (1948) se je v domačem kraju aktivno vključil v politično delo. Leta 1954 ga je pot pripeljala v Skofjo Loko, kjer se je takoj vključil v tukajšnje družbeno, politično in kulturno življenje ter se ob delu izobraževal. Po končani delovni dobi v Loškem muzeju 1(958) se je kot pravnik zaposlil na Občini Škofja Loka, kjer je do upokojitve vodil Oddelek za notranje zadeve.

Z raziskovanjem zgodovine iz časa NOB pa je po prenehanju službe v muzeju nadaljeval ljubiteljsko vse do danes. Njegovi prispevki iz narodnoosvobodilne borbe so zlasti bogatili Loške razglede, kjer je bil v prvih letih tudi član uredniškega odbora. Že v 2. številki je objavil raziskavo o talcih za Kamnitnikom z naslovom » ...temni, pretemni so talcev grobovi«. Prispevek je kasneje izšel v posebni brošuri, Pečarjevim izsledkom pa se ne more izogniti noben svečani govornik na komemoraciji za Kamnitnikom 9. februarja vsako leto. V 3. številki Loških razgledov je objavil članek »Repriza poljanske vstaje in borb na Bukovem vrhu in na Pasji ravni«; v 4. številki je pisal o partizanskem komandantu in pesniku Otonu Vrhuncu - Blažu. V 10. številki je zapisal »Ob srečanju gorenjskih in

Člani terenske ekipe Loškega muzeja na terenu nad Gostecami, leta 1957. Z leve: Andrej Pavlovec, Stane Pečar, Drago Vraničar - Fedja (vodič) in Sašo Kump. (iz fototeke Loškega muzeja)

primorskih partizanov v Cerknem 7. in 8. septembra 1963 (zapiski s pohoda 1. bataljona Škofjeloškega odreda)«. V 31. letniku je opisal »Boj Rašiške čete z Nemci pri Kopaču na Ožboltu konec oktobra 1941«. V svojem temeljnem delu »Uničevanje domačij – eno izmed okupatorjevih nasilij« je v številkah od 32 do 35 objavil več kot 340 objektov, ki so jih okupator in njegovi pomočniki uničili na Loškem. V 47. številki je objavil prispevek »Napad Nemcev na Loško četo 29. oktobra 1942 pri Sv. Ožboltu«, v 49. številki »Sindikalni boji za delavske pravice v Škofji Loki« ter v 51. številki »Niti najhujši teror Nemcev ni upognil upornih Ločanov«.

Zelo aktivno je sodeloval pri obeh zgodovinskih knjigah o narodnoosvobodilnem boju na Loškem, in sicer »Pomniki NOB na Škofjeloškem« in »Škofjeloško okrožje 1941-1945«, avtorja Ivana Križnarja. Žal so v rokopisu ostale vse njegove raziskave o domobranstvu na širšem loškem ozemlju in akcijah proti njim; nekaj jih je objavil v Svobodni misli, Borcu, Gorenjskem glasu in Delu, večino pa je predal Ivanu Janu za njegove knjige. V rokopisu ostajajo tudi njegovi prispevki na literarnem področju, malokdo namreč ve, da jubilant piše tudi pesmi, predvsem domoljubne in mnoge so recitirali na raznih partizanskih proslavah.

Stane Pečar je vse dosedanje zapiske in osebni arhiv posređoval Loškemu muzeju in Zgodovinskemu arhivu.

Od leta 1954, ko je prišel v Škofjo Loko, je bil ves čas aktiven v Zvezi združenj borcev NOV (pet let je bil predsednik Občinskega odbora ZB NOV in predsednik komisije za zgodovinsko dejavnost pri tem odboru; kot predsednik zgodovinske komisije je organiziral popis vseh spomenikov NOB na Loškem in pisanje življenjepisov za padle borce in žrtve okupatorjevega terorja). Aktiven je bil tudi v loški SZDL, Zvezi rezervnih vojaških starešin, Lovski družini in Lovsko-kinološkem društvu Gorenjske, Muzejskem društvu in Svetu Knjižnice Ivana Tavčarja, pa v Klubu upokojenih delavcev organov za notranje zadeve Gorenjske, Avto-moto društvu in številnih organih Občine Škofja Loka – kot predsednik ali kot tajnik.

Jubilant je za zasluge v času narodnoosvobodilne borbe prejel dve državni odlikovanji, dve odlikovanji pa za poveljske zasluge. Obsežen je tudi spisek pisnih priznanj in pohval, ki jih je prejel za svoje aktivno in nesebično delo na mnogih področjih.